



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Karly Cháberové a soudců Martina Bobáka a Jaromíra Klepše ve věci

žalobkyně: **T. H.**
bytem X
zast. advokátkou JUDr. Věrou Škvorovou, Ph.D.
sídlem Francouzská 75/4, 120 00 Praha

proti
žalovanému: **Ministerstvo kultury**
sídlem Maltézské náměstí 47/1, 118 00 Praha

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. K návrhu arcibiskupa (**navrhovatel**) Pražské eparchie Pravoslavné církve v českých zemích (**církev**) zapsal žalovaný změnu v obsazení statutárního orgánu právnické osoby Pravoslavného monastýru sv. Václava a sv. Ludmily (**monastýr**) v rejstříku evidovaných právnických osob (**REPO**). Rozhodnutím navrhovatele nahradila žalobkyni ve funkci představené a statutára monastýru K. R. Žalobkyně ve věci zápisu podala podnět k zahájení přezkumného řízení zákonnosti změny zápisu statutárního orgánu, jemuž žalovaný nevyhověl (vyrozumění č. j. MK 22050/2023 SOCNS).

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

2. Zásahovou žalobou se žalobkyně domáhá, aby soud

- zakázal žalovanému pokračovat v nezákonném zásahu do jejích práv v podobě výmazu žalobkyně ke dni 2. 2. 2023 z funkce statutárního orgánu představené monastýru v REPO, který žalovaný vede, a to ve lhůtě 3 dnů od právní moci rozsudku, a
- v téže lhůtě přikázal žalovanému obnovit stav v podobě zápisu žalobkyně do funkce statutárního orgánu představené monastýru v REPO.

3. Žalobkyně se domnívá, že v tomto případě navrhovatel nesplnil požadavky vyplývající ze Základního dokumentu církve. Formální a obsahové nedostatky návrhu na změnu zápisu v REPO navrhovatel přes opakované výzvy žalovaného neodstranil. Dle žalobkyně navrhovatel podal dva návrhy na zápis změny (ze dnů 26. 1. 2023 a 2. 2. 2023) a není zřejmé, na základě kterého z nich žalovaný provedl zápis v REPO. Žalobkyně nesouhlasí s tvrzením žalovaného, že vyhověl návrhu ze dne 2. 2. 2023, neboť žalovaný nemohl rozhodnout o pozdějším návrhu, dokud nevyřídil návrh dřívější. Žalovaný před provedením změny měl zkoumat, zda navrhovatel splnil podmínky pro požadovanou změnu zápisu v REPO. Žalovaný není pouhým administrátorem procesu, který bez dalšího zapisuje obsah požadovaných změn. Musí posoudit obsahové parametry předloženého návrhu. V tomto případě navrhovatel nemohl odvolat žalobkyni z funkce představené a statutárního orgánu monastýru, což je dle žalobkyně zřejmé z listin, které žalovanému předložil. Přesto žalovaný změnu po doplnění listin, které jsou dle žalobkyně nedostatečné, nakonec provedl. Žalobkyně zpochybňuje návaznost souhlasu eparchiální rady ze dne 25. 1. 2023 na rozhodnutí eparchiálního biskupa o odvolání žalobkyně z funkce představené monastýru ze dne 2. 2. 2023. Rovněž napadá obsahové důvody svého odvolání z funkce představené, jelikož má za to, že *neporušila kanonická pravidla závažným způsobem*. Vedle toho žalobkyně namítá, že žalovaný měl vzít v potaz, že informace o usnesení eparchiální rady zveřejněné na internetových stránkách Pražské pravoslavné eparchie se odlišují od obsahu tohoto usnesení založeného ve spisu. Liší se zejména v obsazení členů eparchiální rady, kteří hlasovali o vyslovení souhlasu s odvoláním žalobkyně z funkce představené.
4. Žalovaný s žalobou nesouhlasí. Nemohl postupovat jinak než provést evidenční zápis v REPO na základě rozhodnutí eparchiálního biskupa o odvolání žalobkyně z funkce představené ze dne 2. 2. 2023 na podkladě usnesení eparchiální rady ze dne 25. 1. 2023, která s tímto odvoláním žalobkyně vyslovila souhlas. Evidenční zápis, jehož nezákonnosti se žalobkyně dovolává, má pouze povahu osvědčení. Nejde o registrační úkon správního orgánu, který by měl konstitutivní účinky, ale o úkon deklaratorní, na jehož základě nevznikají, nemění se ani nezanikají práva. To dle žalovaného plyne z § 15a odst. 3 zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností, v rozhodném znění (**zákon o církvích**). Žalovaný nevede o návrhu na změnu žádné řízení, jelikož rozhodnutí se podle zákona o církvích vydává, jen pokud to zákon výslovně předpokládá (k tomu odkazuje na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 9. 2014, č. j. 3 A 83/2014-47). Žalovaný tedy zkoumá jen formální rámec stanovený zákonem a Základním dokumentem církve. Neprovádí dokazování. Žalovaný toliko zapisuje informace o skutečnostech, o nichž se autonomně rozhodla církev a které mu oznámila. I dle Ústavního soudu existuje u církví podstatně „volnější režim“ než pro jiné právnické osoby (odkazuje na náleze ze dne 27. 11. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 6/02, č. 4/2003 Sb.). Žalovaný tedy nemůže podmiňovat provedení evidenčního úkonu dokladováním náležitostí uvedených v návrhu, jež neupravuje Základní dokument církve, i když jsou upraveny v jiném vnitřním dokumentu církve. Žalovaný upozornil, že nemusel nejdřív „rozhodovat“ o dřív podaném návrhu, jelikož nejde o správní řízení, ale změnu provedl na podkladě později podaného návrhu, který dle něj splňoval kritéria stanovená zákonem a Základním Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

dokumentem. Eparchiální rada v usnesení uvedla i konkrétní způsob porušení kanonických pravidel. Porušení kanonických pravidel konstatoval v rozhodnutí o odvolání žalobkyně i eparchiální biskup (navrhovatel).

5. Žalobkyně v replice mimo jiné namítá, že eparchiální rada v usnesení č. 3 ze dne 25. 1. 2023 sice popsala jednání žalobkyně, avšak není zřejmé, zda svým obsahem naplňuje závažné porušení kanonických pravidel. Navíc toto usnesení odkazuje na předcházející usnesení eparchiální rady

ze dne 21. 7. 2022, které neobsahuje žádné sdělení o „*porušení kanonických pravidel závažným způsobem*“. Dle žalobkyně nemohl žalovaný dřív rozhodnout o posléze podaném návrhu, aniž vyřešil prvně podaný návrh. Žalovaný pochybil, pokud navrhovatele nevyrozuměl o neprovedení změny v zápisu v REPO k prvnímu návrhu před tím, než zápis provedl na základě druhého návrhu.

6. Žalovaný v duplice mj. zdůraznil, že o návrzích nevedl žádné správní řízení a v této věci nevydával rozhodnutí. Usnesení eparchiální rady č. 3 ze dne 25. 1. 2023 dle něj obsahuje důvod pro odvolání žalobkyně spočívající v závažném porušení kanonických pravidel – žalobkyně dispozicí s majetkem církve porušila 49. kánon VI. všeobecného sněmu. Žalovaný dodal, že nepřihlížel k druhé části usnesení ze dne 25. 1. 2023, v němž eparchiální rada zmínila rozhodnutí biskupa o odvolání žalobkyně ze dne 21. 7. 2022. Rozhodnutí biskupa musí následovat po souhlasu eparchiální rady, a proto žalovaný nemohl vyhovět ani návrhu na změnu zápisu v REPO, který mu navrhovatel doručil 17. 8. 2022. Žalovaný dodal, že navrhovateli nezaslal vyrozumění o neprovedení evidenčního návrhu, jelikož o to nepožádal.
7. V podání ze dne 18. 8. 2023 žalobkyně opětovně poukázala na přímou návaznost souhlasu eparchiální rady s jejím odvoláním v usnesení ze dne 25. 1. 2023 na rozhodnutí biskupa ze dne 21. 7. 2022. Žalobkyně zdůrazňuje, že porušení kanonických pravidel, na jehož základě by ji bylo možné odvolat, musí být závažné, nikoliv pouze běžné. Usnesení eparchiální rady č. 3 neobsahuje odůvodnění, že by jednání žalobkyně bylo závažným porušením kanonických pravidel. Toto žalovaný neměl opomenout. Dále žalobkyně zpochybňuje tvrzení žalovaného, že vyrozumění o neprovedení zápisu změny v REPO neposílá bez toho, aby navrhovatel o takové vyrozumění požádal. Žalobkyně přiložila také nepravomocný rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 17. 7. 2023, č. j. 4 C 20/2023-118, který uložil Pražské pravoslavné eparchii, arcibiskupovi pražskému Michalu Dandárovi a Českému národnímu fondu kultury a.s., aby se písemně omluvili žalobkyni a druhému žalobci za zveřejněná nepravdivá obvinění jejich osob a zaplatili jim náhradu nemajetkové újmy.

II. Jednání

8. U jednání dne 27. 9. 2023 žalobkyně setrvala na své předchozí argumentaci. Na dotaz předsedkyně senátu zástupkyně žalobkyně uvedla, že dle ní jde o právní otázku. Jádrem žaloby je rozdílná rozhodovací praxe žalovanému ve vztahu k obdobné situaci, konkrétně ve věci předcházejícího návrhu eparchiálního biskupa na změnu údajů v REPO týkajících se žalobkyně.
9. Žalovaný odkázal na napadené rozhodnutí a jeho vyjádření k žalobě. Zdůraznil, že žalovaný musel při posuzování bezvadného návrhu na změnu zápisu v REPO respektovat církevní autonomii.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

10. Soud upozornil účastníky, že v této věci bude vycházet zejména z nesporných skutečností, o nichž vypovídá správní spis, který žalovaný předložil soudu. Do tohoto spisu žalobkyně opakovaně nahlížela. Ostatně, jak uvedla zástupkyně žalobkyně u jednání, většinu důkazních návrhů pořídila právě v tomto správním spisu. Klíčové podklady založené ve správním spisu soud u jednání konstatoval. Konkrétně jde o úplný výpis z rejstříku evidovaných právnických osob k datu 10. 2. 2023, z něhož vyplynulo, že žalovaný v únoru 2023 skutečně provedl žalobou namítané změny v zápisu v REPO. Dále soud vyšel z čl. 6 Základního dokumentu Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku a čl. 11 Ústavy Pravoslavné církve. Stran podkladů změny zápisu v REPO dále konstatoval obsah usnesení č. 3 a č. 4 z řádného zasedání Eparchiální rady dne 25. 1. 2023, návrhu na zápis změn do rejstříku ze dne 26. 1. 2023 spolu s jeho přílohami, obsah výzvy žalované k nápravě ze dne 1. 2. 2023, nový návrh na zápis změn do REPO ze dne 2. 2. 2023 vč. příloh a výpis z katastru nemovitostí, k. ú. Loděnice u Berouna, LV 679. Z výpisu plyne, že vlastnické právo k nemovitostem náležejícím k monastýru nabylo na základě smlouvy o bezúplatném převodu ze dne 12. 9. 2022 právnická osoba odlišná od církve. Žalobkyně má k též nemovitostem na základě bezúplatné smlouvy ze dne 2. 8. 2022 zřízené doživotně věcné břemeno bytu a užívání nemovitostí. Jelikož zástupkyně žalobkyně trvala na všech jejích důkazních návrzích, soud dále uvádí, že podáními založenými v soudním spise (žaloby, vyjádření apod.) se dokazování neprovádí, jelikož v pravém slova smyslu nejde o důkazní prostředky, ale o pouhý „nosič“ argumentace procesních stran v soudním řízení. Následně soud zamítl zbylé návrhy žalobkyně na dokazování (důvody neprovedení důkazů viz níže v textu odůvodnění tohoto rozsudku).

III. Právní posouzení

11. Úvodem soud podotýká, že s výzvou k uplatnění práv dle § 34 s. ř. s. obeslal církev, monastýr i představenou monastýru, která v této funkci střídala žalobkyni. Žádná z těchto osob neuplatnila práva zúčastněné osoby.
12. Podle § 82 s. ř. s. každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.
13. Podle ustálené judikatury je namístě ochranu podle § 82 a násl. s. ř. s. poskytnout tehdy, pokud jsou kumulativně splněny všechny podmínky stanovené v tomto ustanovení. Žalobce musí být přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem, pokynem nebo donucením („zásahem“ správního orgánu v širším smyslu) správního orgánu, který není rozhodnutím (4. podmínka), a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo [5. podmínka; k těmto podmínkám srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu (NSS) ze dne 14. 9. 2017, č. j. 1 Afs 217/2017-34, *MRB Sazovice*, bod 33, a tam citovanou judikaturu].
14. Soud nemá pochyb o tom, že žalobkyni mohl „výmaz v REPO“ přímo zkrátit na právech. V důsledku tohoto totiž navenek ztratila schopnost vystupovat jako statutární orgán monastýru. Účelem úkonů podle části čtvrté správního řádu není autoritativně zakládat, měnit, rušit či závazně určovat práva a povinnosti jednotlivců, neboť k tomuto účelu je určena jiná množina správních aktů, tj. především rozhodnutí. I tyto tzv. jiné úkony však mohou do právní sféry jednotlivců tak či onak zasahovat, přinejmenším mohou (podle okolností) zakládat jejich legitimní očekávání v souladu se zásadou správnosti správních aktů (usnesení ze dne 14. 6. 2018, č. j. 4 As 3/2018-42, bod 25). Ostatně i NSS, byť za jiné skutkové i právní situace, připustil ochranu před výmazem registrace subjektu z rejstříku Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

(rozsudek ze dne 2. 10. 2008, č. j. 3 Aps 5/2008-282, *Honební společenstvo Poštorná*). Obdobnou situací, v níž NSS připustil zásahovou žalobu, je také ochrana před zápisem poznámky v katastru nemovitostí, která má také evidenční charakter (usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ze dne 31. 1. 2007, č. j. Konf 30/2006-5, č. 1244/2007 Sb. NSS; či rozsudek ze dne 21. 1. 2016, č. j. 7 As 290/2015-19). První, druhou, čtvrtou a pátou podmínku má soud za splněnou. Jelikož změna zápisu v REPO není rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s., ale specifickým úkonem podle části čtvrté správního řádu, může dle soudu jít o zásah ve smyslu čtvrté podmínky. Soud zaměřil pozornost na třetí podmínku, tzn. otázku zákonnosti zásahu, kterou v tomto případě považuje za klíčovou.

15. Žaloba je včasná a přípustná. Není ovšem důvodná.
16. Mezi žalobkyní a žalovaným není spor o to, že žalovaný má pravomoc provádět změny zápisu v REPO. Žalobkyně se ovšem domnívá, že v tomto případě neměl vyhovět návrhu arcibiskupa. Změnu neměl provést, jelikož návrh nebyl perfektní.
17. K úvodní argumentaci v žalobě soud konstatuje, že žalobkyně nepochybila, pokud zásahovou žalobu nepodala proti vyrozumění č. j. MK 22050/2023 SOCNS, jímž žalovaný nevyhověl jejímu podnětu ke zrušení zápisu změny v REPO a vrácení zápisu do původního stavu. Proti nezačínání přezkumného řízení se nelze úspěšně bránit zásahovou žalobou, jelikož v takovém případě absentuje zásah do veřejných subjektivních práv podatele (srov. rozsudky Nejvyššího správního

soudu ze dne 31. 8. 2017, č. j. 4 As 117/2017-46, č. 3631/2017 Sb. NSS, nebo ze dne 4. 4. 2018, č. j. 10 As 374/2017-51). Podnět, doplnění podnětu i vyrozumění žalovaného jsou založeny ve správním spise, o jehož obsahu není mezi účastníky sporu. Navíc tyto dokumenty nejsou podstatné pro posouzení zákonnosti žalobkyní tvrzeného zásahu, který jim předcházela. Proto soud těmito dokumenty nedokazoval.

18. Náboženskou víru chrání čl. 15 odst. 1 Listiny, podle něhož *svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání je zaručena. Každý má právo změnit své náboženství nebo víru anebo být bez náboženského vyznání*; dále pak čl. 16 odst. 1 Listiny, stanoví, že *každý má právo svobodně projevovat své náboženství nebo víru buď sám nebo společně s jinými, soukromě nebo veřejně, bohoslužbou, vyučováním, náboženskými úkony nebo zachováváním obřadu*. Článek 15 odst. 1 Listiny upravuje vnitřní aspekt víry (*forum internum*), a čl. 16 odst. 1 Listiny naopak její projevy, tedy aspekt vnější (*forum externum*), přičemž obě tyto složky jsou navzájem provázané a neoddělitelné (již odkazovaný nálezy Ústavního soudu Pl. ÚS 6/02; srov. také rozsudek NSS ze dne 10. 3. 2023, č. j. 5 As 21/2022-83, č. 4465/2023 Sb. NSS, *konopná církev*, bod 27 a násl.).
19. Podstatou náboženské svobody je zajištění možnosti každého svobodně projevovat své náboženství bez zásahu státu. Z odkazovaného nálezu Pl. ÚS 6/02 plyne, že církve a náboženské společnosti mají dle čl. 16 odst. 2 Listiny právo spravovat své záležitosti, zejména ustavovat své orgány či své duchovní a zřizovat řeholní a jiné církevní instituce nezávisle na státních orgánech. Jedná se tedy o základní právo, kterým disponují církve a náboženské společnosti jako specifické právnické osoby. Obsahem tohoto práva je „*právo na autonomii, tzn. právo na nezávislost na státu při správě svých záležitostí. Garance svobodné organizace a správy vlastních záležitostí totiž představuje nezbytný předpoklad pro svobodu náboženského života a působení církve, vyžadující pro zachování jejích úkolů svobodu stanovení organizace, prosazování norem a správy*“. Listina v čl. 16 odst. 2 předpokládá vnější státní dohled z hlediska zachovávání zákonů v těchto zvláštních sdruženích. Taková zákonná

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

úprava vztahu státu k těmto sdružením však nemůže „omezit nezávislost církví a náboženských společností, pokud jde o zřizování jejich orgánů a jiné otázky vnitřního života“.

20. Dále v témž nálezu Ústavní soud zdůraznil, že pod ochranu čl. 16 odst. 2 Listiny spadá vytváření a spravování církevních právnických osob. Aktivita církví se přirozeně neredukují toliko na vyznání a šíření víry. Proto Ústavní soud považoval za neústavní, pokud stát v původním znění zákona podmiňoval zřízení řeholní či jiné církevní instituce určitým účelem. V nálezu Pl. ÚS 6/02 Ústavní soud konstatoval, že omezení evidence církevních právnických osob ze strany ministerstva nespadá pod žádné z přípustných omezení základních práv, jelikož nejde o opatření v demokratické společnosti nezbytné pro ochranu veřejné bezpečnosti a pořádku, zdraví a mravnosti nebo práv a svobod druhých. Z toho pak dovodil, že pro vznik a správu církevních právnických osob má být stanoven podstatně volnější režim než pro jiné právnické osoby. Proto jsou vznik a správa těchto církevních organizací vázány na evidenci, nikoli registraci. „Evidence totiž svojí podstatou (na rozdíl od registrace) nepředstavuje konstitutivní, nýbrž toliko deklaratorní právní akt. Proto také může být k evidenci navrhována již „založená instituce“ a účinky evidence se zásadně datují zpětně, tzn. již ke dni založení církevní právnické osoby registrovanou církví nebo náboženskou společností, a nikoliv až ke dni evidence“. Dle Ústavního soudu mohlo ministerstvo ve vymezených případech „zrušit evidenci církevní právnické osoby, pokud kupř. zjistí, že církevní právnická osoba jedná v rozporu s vymezením její působnosti nebo v (blíže nespecifikovaném) rozporu s právními předpisy“. Liberální právní stát omezuje „státní zásahy a vliv pouze na takové případy, kdy je to nezbytné a kdy to jednoznačně koresponduje s veřejným zájmem. Přebujelost státního vlivu a svévolná reglementace společenských jevů je pak ve zjevném rozporu s tímto pojetím. V případě církví a náboženských společností je navíc nutno přihlídnout k tomu, že se jedná často o historické instituce existující kontinuálně v různých formách vlády a v rozdílných státních zřízeních. Stát by proto k těmto institucím představujícím realizaci náboženské svobody měl přistupovat obzvlášť citlivě a měl by velmi bedlivě zvažovat své restriktivní zásahy a omezovat je na skutečně odůvodněné případy“ (nález Pl. ÚS 6/02, zvýraznění doplněno).
21. Dle § 15a odst. 3 zákona o církvích *návrhy na evidenci změn podle tohoto zákona podává orgán registrované církve a náboženské společnosti, který navrhl právnickou osobu založenou v církvi a náboženské společnosti k evidenci podle tohoto zákona. Návrh na evidenci změn je tento orgán povinen podat nejpozději do 10 dnů ode dne, kdy ke změně došlo. Ministerstvo postupuje podle § 15 odst. 5 a 6 obdobně. Dle § 15 odst. 5 téhož zákona ministerstvo provede zápis o změně podle odstavce 3 do 5 pracovních dnů ode dne doručení úplné žádosti o změny údajů do Rejstříku registrovaných církví a náboženských společností nebo Rejstříku svazu církví a náboženských společností. V případě, že je žádost o provedení změny podle odstavce 3 neúplná, vyzve ministerstvo do 5 pracovních dnů písemně statutární orgán registrované církve a náboženské společnosti nebo statutární orgán svazu církví a náboženských společností o doplnění údajů do 10 dnů od doručení této výzvy.*
22. Soud zkoumal zákonnost postupů žalovaného na základě právě uvedených východisek. Současně si je vědom, že soudy již řešily obdobné případy, jako je situace žalobkyně. Judikatura nastavila základní rámec, v němž akty církve lze vůbec přezkoumat. Závěry o přísné potřebě ctít autonomii církví při přezkumu výpovědí duchovních z pracovních poměrů plynou nejen z ustálené rozhodovací praxe Ústavního soudu (např. usnesení ze dne 31. 8. 2000, sp. zn. III. ÚS 136/2000, a ze dne 13. 8. 2015, sp. zn. III. ÚS 2860/14, či nález ze dne 20. 10. 2011, sp. zn. IV. ÚS 3597/10), ale také Evropského soudu pro lidská práva. Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

(rozsudek ze dne 23. 9. 2008 ve věci *Ahtinen proti Finsku*, č. stížnosti 48907/99, či usnesení ze dne 30. 10. 2001 ve věci *Dudová a Duda proti ČR*, č. stížnosti 40224/98). V tomto případě soud musel „hloubku“ přezkumu postupů žalovaného nastavit tak, aby nezasáhl do církevní autonomie. Nemohl postupovat tak, jako Ústavní soud v nálezu ze dne 30. 8. 2017, sp. zn. III. ÚS 3591/16, v němž se jednalo o soudní přezkum výpovědi pastorační asistentky z pracovního poměru. Ústavní soud tehdy dovodil, že obecné soudy měly zkoumat, zda pastorační asistentka vykonávala práci jako duchovní osoba (což by vylučovalo soudní přezkum u obecných soudů), či jako osoba, která nebyla duchovním (přezkum spadající pod obecné soudy). Za situace, kdy pastorační asistentka v žalobě tvrdila, že nepůsobila jako duchovní, obecné soudy nemohly bez podrobného zkoumání dovodit nedostatek pravomoci o žalobě rozhodnout.

23. S ohledem na to, že žalobkyně byla představenou monastýru, nelze uvažovat o tom, že u církve v této pozici působila jako laik. Ostatně žalobkyně ani v žalobě netvrdí, že by nebyla duchovní. Navíc v nynějším případě nejde ani o přezkum výpovědi z pracovního poměru, ale ve svém základu o rozhodnutí orgánů církve o změně na pozici statutárního orgánu církevní právnické osoby, a tedy jde o nahrazení žalobkyně novou představenou monastýru. Jakkoli soud nijak nezlehčuje pozici žalobkyně, která jako představená monastýru zastávala v církvi důležitou funkci, v obecné rovině zákoník práce poskytuje zaměstnancům vyšší stupeň ochrany, než se dostává orgánům právnických osob (k tomu viz již cit. rozsudek ve věci *Ahtinen proti Finsku*, bod 41, dle něhož si duchovní musí být vědomi, že jejich funkce v církvi není neměnitelná).
24. Žalovaného jako správní orgán, který vede evidenci ve věcech církevních právnických osob, svazují stejná (shora uvedená) pravidla jako soud. Žalovaný se při posuzování návrhů na zápis změny v REPO nemůže vměšovat do vnitřních záležitostí církve. Podstatné je, že „volnější režim“, o němž se zmiňoval Ústavní soud v nálezu Pl. ÚS 6/02, staví žalovaného do role „zapisovatele“ bez významnější pravomoci podrobně ověřovat správnost podkladů, na jejichž základě k zápisu dochází. Žalobkyně nemá pravdu, pokud tvrdí, že žalovaný v procesu změn v REPO nevystupuje jako administrativní část zápisového procesu. Zápis má pouze deklaratorní účinek. Dnem zápisu změny v REPO žalobkyně nepozbyla funkci statutárního orgánu monastýru. O tuto funkci přišla již rozhodnutím navrhovatele o jejím odvolání.
25. Dle čl. 6 Základního dokumentu Pravoslavné církve v českých zemích *představeného/představenou monastýru se souhlasem eparchiální rady odvolává eparchiální biskup pro závažné porušení kanonických pravidel a ze zdravotních důvodů*. Klíčovým pro vyřešení tohoto případu je, zda církev žalovanému předložila takové podklady, které svědčí o odvolání žalobkyně v souladu s právě citovaným ustanovením.
26. Soud nepopírá, že žalovaný zkoumal, zda může vyhovět návrhu církve na změnu zápisu v REPO. Ostatně dřívější návrhy církve zprvu neakceptoval (návrhy ze dne 16. 8. 2022, ze dne 26. 1. 2023). Jak plyne z korespondence založené ve spisu, požadoval po navrhovateli, aby návrh splňoval základní formální předpoklady. V případě návrhu ze dne 16. 8. 2022 žalovaný vyzval navrhovatele zejména k tomu, aby doložil souhlas eparchiální rady s odvoláním žalobkyně z funkce představené monastýru (jelikož z tehdy předloženého usnesení eparchiální rady souhlas nevyplýval) a dále aby doložil, že byly splněny důvody odvolání žalobkyně dle čl. 6 Základního dokumentu církve. Přes výzvy ze dne 2. 9. 2022

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

- a 26. 9. 2022 navrhovatel neodstranil vady návrhu spočívající v nedostacích souhlasu eparchiální rady s odvoláním žalobkyně z funkce představené monastýru. Žalovaný však ve stanovisku ze dne 21. 10. 2022 vzal na vědomí důvod pro odvolání žalobkyně, o němž dále uvedl, že mu nepřislouší posuzovat závažnost porušení kanonických pravidel. K dalšímu návrhu ze dne 26. 1. 2023 žalovaný dne 1. 2. 2023 kromě jiného vyzval navrhovatele, aby doplnil souhlas eparchiální rady s odvoláním žalobkyně, který předchází jeho rozhodnutí o jejím odvolání. V reakci na tuto výzvu navrhovatel doručil žalovanému nový (nyní sporný) návrh ze dne 2. 2. 2023, v němž sice výslovně výzvě ze dne 1. 2. 2023 nevyhověl, avšak doložil jeho nové rozhodnutí o odvolání žalobkyně ze dne 2. 2. 2023, které následovalo po usnesení eparchiální rady č. 3 ze dne 25. 1. 2023. Právě k tomuto poslednímu návrhu žalovaný provedl změnu zápisu v REPO.
27. Soud zjistil, že žalovaný měl před provedením zápisu k dispozici usnesení č. 3 eparchiální rady ze dne 25. 1. 2023, v němž tato rada konstatovala, že žalobkyně převedla majetek monastýru „světské právnické osobě a zároveň si v něm zřídila věcné břemeno k obývání. Vše tedy nasvědčuje tomu, že tím porušila 49. kánon VI. všeobecného sněmu“, tzn. pravidlo, které přikazuje zachování majetku vysvěceného monastýru a zakazuje jeho převod světským lidem. Porušení tohoto pravidla zakládá neplatnost převodu a ten, kdo toto pravidlo porušil, má být vystaven epitemii. Eparchiální rada z tohoto důvodu souhlasila s rozhodnutím navrhovatele ze dne 21. 7. 2022 o odvolání žalobkyně z funkce představené monastýru. Z členů rady hlasovalo 7 pro, 1 proti, nikdo se nezdržel. Mgr. Polanský hlasoval proti, jelikož požadoval prošetření všech kanonických důvodů odvolání duchovním soudem. K usnesení je připojených 7 podpisů členů rady, kteří za něj hlasovali. Dále má žalovaný založeno ve spisu rozhodnutí navrhovatele ze dne 21. 7. 2022, jímž pro dlouhodobé a opakované morální pohoršení s obavou o morální stav monastýru zrušil žalobkyni hodnost igumeny, suspendoval ji do stavu prosté mnišky a zbavil ji funkce statutára monastýru. Ve spisu je také založen výpis z katastru nemovitostí, k. ú. Loděnice u Berouna, LV 679 ze dne 16. 2. 2023, dle něhož je na základě smlouvy o bezúplatném převodu ze dne 12. 9. 2022 vlastníkem tam uvedených nemovitostí, mj. stavby monastýru a přilehlých pozemků, Český svaz výrobců a obchodních firem pro komerční spolupráci s Ruskou federací, IČO 70870381. Dle téhož listu vlastnictví má žalobkyně věcné právo (služebnost bytu) bezplatně a doživotně ve vztahu k monastýru a dalším tam specifikovaným nemovitostem zřízené smlouvou ze dne 2. 8. 2022.
28. Tím, že navrhovatel dne 2. 2. 2023 doložil jeho nové rozhodnutí z téhož dne, jímž na základě souhlasu eparchiální rady ze dne 25. 1. 2023 odvolal žalobkyni z funkce představené a statutárního orgánu monastýru pro závažné porušení kanonických pravidel, sice doslovně nevyhověl výzvě žalovaného ze dne 1. 2. 2023, avšak ve svých důsledcích splnil podmínku, kterou mu žalovaný v této výzvě stanovil. Žalobkyně má pravdu, že rozhodnutí navrhovatele ze dne 2. 2. 2023 je novou skutečností, která nemá oporu v předcházejících listinách, avšak dle čl. 6 Základního dokumentu je v pravomoci navrhovatele takové rozhodnutí učinit. Žalovaný přitom nemusí podrobně zkoumat, zda následným rozhodnutím (ze dne 2. 2. 2023), došlo k opětovnému odvolání již jednou odvolané žalobkyně (rozhodnutí ze dne 21. 7. 2022). Takový postup by zjevně přesahoval rámec pouhé evidenční činnosti žalovaného v této věci, navíc za situace, kdy není sporu o tom, zda žalobkyně byla odvolána, ale sporný je pouze okamžik, k němuž tak navrhovatel učinil.
29. Žalovaný tak 2. 2. 2023 měl k dispozici všechny podklady pro provedení změny zápisu v REPO. Navrhovatel odstranil nedostatky jeho předcházejících návrhů. Žalovaný nepochybil, pokud

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

za těchto okolností poslední návrh na změnu zápisu v REPO ze dne 2. 2. 2023 posoudil jako dostatečný pro provedení změny v REPO. Nepostupoval zmatečně, jak mylně tvrdí žalobkyně.

30. Dále není důvodná námitka, že žalovaný měl nejdříve rozhodnout o prvním návrhu ze dne 26. 1. 2023 a až pak mohl rozhodovat o druhém návrhu.
31. Žalovaný má pravdu, že o návrzích na změnu údajů v REPO se nevede správní řízení. Návrh nelze zamítnout. Následkem návrhu je buďto provedení změny zápisu údajů, výzva k odstranění vady návrhu, event. neprovedení změny zápisu. Pokud byly splněny podmínky pro provedení změny zápisu, žalovaný měl dle § 155 odst. 2 správního řádu zápis *bez dalšího* provést. Obecně lze říct, že je v souladu se zásadou dobré správy, pokud žalovaný vždy ohledně návrhu, který navrhovatel přes výzvu neučinil perfektním, vyrozumí navrhovatele o tom, že návrhu na změnu údajů v REPO nevyhověl. Tomu odpovídá také § 155 odst. 3 správního řádu (srov. také § 15a odst. 3 a § 15 odst. 5 zákona o církvích, který tuto povinnost výslovně nezakotvil). Pokud se tak v tomto specifickém případě stran návrhu ze dne 26. 1. 2023 nestalo, nejde o nezákonnost. Žalovaný doručil navrhovateli dne 1. 2. 2023 výzvu k odstranění nedostatků návrhu ze dne 26. 1. 2023. Místo toho, aby navrhovatel tyto nedostatky odstranil, podal nový z formálních hledisek perfektní návrh, k němuž mohl žalovaný provést změnu zápisu v REPO ode dne 3. 2. 2023. Z tohoto pohledu bylo obsoletní před provedením změny zápisu v tak krátké době vyrozumívát navrhovatele o nevyhovění návrhu ze dne 26. 1. 2023. Navíc, i pokud by žalovaný navrhovatele nezákonně nevyrozuměl, nemohlo by se to dotknout práv nynější žalobkyně. Proto v tomto ohledu není rozhodná ani správní praxe žalovaného v této věci v roce 2022, které se žalobkyně v žalobě dovolává. Podstatné je jen to, zda v konečném důsledku navrhovatel podal takový návrh, k němuž žalovaný mohl provést změny údajů v REPO. S ohledem na právě uvedené soud neprováděl žádný ze související skupiny žalobkyní navržených důkazů (bod 3 na s. 4 a 5 sdělení žalobkyně ze dne 18. 8. 2023; ani dvě potvrzení o nahlížení do spisu, jichž se žalobkyně dovolávala na s. 5 vyjádření ze dne 22. 6. 2023).
32. Lichou je také výtku, že žalovaný neměl přihlížet k usnesení č. 3 eparchiální rady ze dne 25. 1. 2023, jelikož tato vyjádřila souhlas s rozhodnutím navrhovatele odvolat žalobkyni ze dne 21. 7. 2022. Dle soudu nelze obsah usnesení č. 3 posuzovat tak přísně, jak požaduje žalobkyně. Je sice pravda, že v textu usnesení eparchiální rada výslovně souhlasí s rozhodnutím navrhovatele ze dne 21. 7. 2022, avšak obsah tohoto usnesení svědčí o generálním souhlasu eparchiální rady s jejím odvoláním. Bylo by přespříliš formalistické, pokud by žalovaný souhlas obsažený v usnesení eparchiální rady ze dne 25. 1. 2023 redukoval na souhlas vztahující se jen a pouze k minulé události. V tomto ohledu nemusel žalovaný lpět na časové posloupnosti vyplynuvší z předložených dokumentů. O omezené povaze souhlasu eparchiální rady ostatně nesvědčí ani zbylý text usnesení č. 3, v němž eparchiální rada mimo rámec rozhodnutí navrhovatele ze dne 21. 7. 2022 pojmenovala přesné důvody odvolání žalobkyně z postu představené monastýru.
33. Žalobkyně se dále domnívá, že žalovaný měl navrhovatelem předložené listiny posuzovat také po obsahové stránce.
34. Dle soudu by bylo v rozporu se zákazem vměšování se do vnitřních církevních záležitostí, pokud by žalovaný přezkoumával, zda se žalobkyně skutečně dopustila závažného porušení kanonických pravidel. Jak posouzení této otázky, tak forma vyjádření skutečného důvodu odvolání osoby z pozice statutárního orgánu církevní právnické osoby spadá do církevně samosprávné roviny (viz bod 17 a násl. shora). Není logické, aby soud v občanskoprávním řízení nemohl přezkoumat platnost výpovědi duchovního z pracovního poměru (nález III. Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

ÚS 3591/16), ale žalovaný (a správní soud) by mohli hodnotit existenci či závažnost důvodu porušení kanonického práva duchovním. V této souvislosti není podstatné, že navrhovatel v rozhodnutí ze dne 21. 7. 2022 vymezil důvody odvolání žalobkyně jinak oproti tomu, jak je vymezil posléze v rozhodnutí ze dne 2. 2. 2023. Nerozhodné je i to, že usnesení eparchiální rady č. 3 ze dne 25. 1. 2023 odkazuje na rozhodnutí navrhovatele ze dne 21. 7. 2023, jelikož v první části textu usnesení eparchiální

vedla shodný důvod pro odvolání žalobkyně, jaký uvedl i navrhovatel v jeho pozdějším rozhodnutí ze dne 2. 2. 2023. Nejde o protichůdné či obsahově nelogické dokumenty, jak mylně tvrdí žalobkyně.

35. Ze stejných důvodů žalovaný a nyní ani soud nemohli přihlédnout k tvrzení žalobkyně, že církev ve skutečnosti nezřídila komisi pro zkoumání kanonických přestupků, na jejíž rozhodnutí se odvolával navrhovatel v jeho rozhodnutí ze dne 21. 7. 2022. Tato otázka zcela spadá do samosprávních záležitostí církve. Nepřesahuje do evidenční roviny ve věcech církevních právnických osob. Žalovaný není oprávněn hodnotit ani kvalitu rozhodování církevních orgánů ve věcech kanonických přestupků, ani to, kdo, resp. proč o takovém přestupku rozhodoval (žalobkyně v tomto směru správně podotkla, že církev nevymezila takovou komisi ani v Základním dokumentu církve). Jediné, čím se při řešení návrhu na zápis změny v REPO žalovaný zabývá, je, zda navrhovatel sdělil důvod, který odpovídá Základnímu dokumentu církve. V tomto směru navrhovatel v návrhu ze dne 2. 2. 2023 takový důvod sdělil. Stejný, resp. obdobně vymezený důvod obsahuje i usnesení eparchiální rady č. 3 ze dne 25. 1. 2023. V tomto smyslu soud neshledal v podkladech návrhu ze dne 2. 2. 2023 žádné nesrovnalosti. Žalovanému (ani soudu) rovněž nepřísluší zkoumat, zda porušení kanonických pravidel bylo závažné, resp. zda takto skutek žalobkyně kvalifikovala eparchiální rada. Soud k tomu dodává, že pokud by dle eparchiální rady nešlo o závažné porušení kanonických pravidel, jen stěží by vyslovila souhlas s odvoláním žalobkyně z funkce statutára monastýru. Podstatné je však to, že navrhovatel, jemuž dle čl. 6 Základního dokumentu náleží rozhodování o odvolání představené monastýru, v rozhodnutí ze dne 2. 2. 2023, a také v návrhu z téhož dne adresovaném žalovanému sdělil, že žalobkyni odvolává pro závažné porušení kanonických pravidel. Z obsahu usnesení č. 3 ze dne 25. 1. 2023 a navazujícího rozhodnutí navrhovatele ze dne 2. 2. 2023 plyne, že navrhovatel žalobkyni odvolal pro závažné porušení kanonických pravidel spočívající v převedení majetku monastýru na světskou osobu, což předem vymezila eparchiální rada (viz bod 27 shora). S ohledem na uvedené soud považoval za nadbytečné provádět dokazování trestním oznámením žalobkyně v této věci. Dle soudu se s podstatou sporu míjí také eventuální důkaz sdělením eparchiální rady o existenci komise pro zkoumání kanonických přestupků či sdělením člena eparchiální rady Mgr. Jana Polanského o důvodu, pro který 25. 1. 2023 hlasoval proti vyslovení souhlasu s odvoláním žalobkyně s tím, že požaduje prošetření všech kanonických důvodů duchovním soudem.
36. Jen pro úplnost soud upozorňuje, že dle Ústavy Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku *komise pro zkoumání kanonických přestupků (eparchiální duchovní soud) objektivně zkoumá přestupky a jiné kanonické záležitosti duchovních a věřících své eparchie a předkládá svůj nálezný eparchiálnímu biskupovi, který o věci rozhodne* (čl. 11 odst. 1). Z právě uvedeného je patrné, že tato komise nemá mít rozhodovací pravomoc, avšak spíše připravuje podklady pro autoritativní rozhodnutí biskupa. I proto eventuální nedostatek zřízení komise nemusí nutně zpochybnit výrok biskupova rozhodnutí. Ostatně ani žalobkyně u jednání netvrdila, že by kanonické právo jasně stanovilo, že rozhodnutí o odvolání žalobkyně muselo předcházet dřívější rozhodnutí komise pro zkoumání kanonických přestupků.
- Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

37. Žalovaný nepochybil, pokud nezkoumal údajné nesrovnalosti mezi navrhovatelem předloženými podklady návrhu (konkrétně zněním usnesení č. 3 a 4 ze dne 25. 1. 2023) na straně jedné, a soupisem usnesení z řádného zasedání eparchiální rady z téhož dne, který byl zveřejněn na internetových stránkách církve, na straně druhé. Pro žalovaného jsou při evidenci církevních právnických osob vždy podstatné dokumenty, které navrhovatel přiloží k návrhu, nikoli informace zveřejněné na internetových stránkách. Žalobkyně v tomto směru omezila žalobní argumentaci na nestandardnost procesu přijímání závěrů eparchiální rady. Avšak netvrdí, že pokud by místo navrhovatelem předložených usnesení č. 3 a 4 ze dne 25. 1. 2023 eparchiální rada ve skutečnosti přijala usnesení zveřejněné na stránkách církve, nebyl zde dán souhlas eparchiální rady s jejím odvoláním. K takto vymezené námitce soud nezkoumal rozdíly mezi dvěma údajnými verzemi usnesení ze dne 25. 1. 2023. Důkazní návrh soupisem usnesení z řádného zasedání

eparchiální rady ze dne 25. 1. 2023 z internetových stránek církve není způsobitelný prokázat, že navrhovatel nesplnil podmínky pro změnu zápisu v REPO. Proto soud zamítl i tento návrh na dokazování.

38. Žalobkyní tvrzené nepoctivé snahy navrhovatele směřující k jejímu odvolání z pozice představené a statutára monastýru či poukaz na „alarmující“ jednání navrhovatele, nemohou na posouzení nynější žaloby nic změnit. Pokud navrhovatel předložil veškeré zákonem a základním dokumentem vyžadované podklady, žalovaný musel na základě jeho návrhu změnu zápisu v REPO provést. Jinak by postupoval v rozporu se zákonem a vystavil se nebezpečí žaloby podané navrhovatelem. Soud neprováděl k důkazu ani výzvu žalovaného ze dne 26. 9. 2022, jelikož o obsahu této výzvy není mezi účastníky spor; ostatně je obsažena ve správním spisu.
39. Konečně soud neprováděl dokazování spisem Obvodního soudu pro Prahu 6 sp. zn. 4 C 20/2023 ani nepravomocným rozsudkem ze dne 17. 7. 2023, č. j. 4 C 20/2023-118, který z odkazovaného řízení vzešel. Jakkoli rozsudek obsahuje zjištění o napjatých vztazích mezi žalobkyní a navrhovatelem, zejména konstatuje, že navrhovatel nepravdivě obvinil žalobkyni z porušení kanonických pravidel, nelze k němu pro účely tohoto řízení přihlížet. Rozsudek 4 C 20/2023 se věnuje jiným údajným porušením kanonických pravidel, než jsou ta, pro která navrhovatel se souhlasem eparchiální rady dne 2. 2. 2023 odvolal žalobkyni z funkce představené monastýru.
40. Proto se žalovaný nedopustil nezákonnosti, kterou mu žalobkyně vyčítá.

IV. Závěr

41. Žalobkyně se svými námitkami neuspěla; soud zamítl žalobu jako nedůvodnou (§ 87 odst. 3 s. ř. s.).
42. Žalobkyně neměla ve věci úspěch. Nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému v řízení o žalobě nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti (§ 60 odst. 1 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 27. září 2023

JUDr. Karla Cháberová v. r.
předsedkyně senátu